

ORATIO

PRO SOLEMNI STUDIORUM INAUGURATIONE

in Regia Suet. Univ.

CORAM EJUSDEM CLARISSIMIS

RECTORE, DOCTORIBUS, ET MAGISTRIS

DICTA

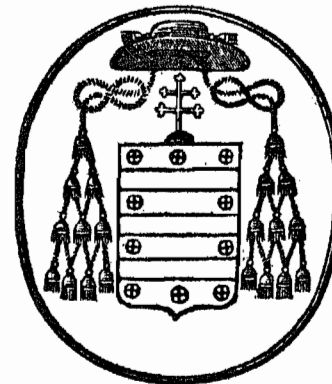
A R. P. M. F. EMMANUELE DE CASO,

SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESORE

ET ACADEMIÆ ORATORIÆ MODERATORE.

XV. KAL. NOV.

ANN. DÑI. M.DCCCXXXII.

OVETI.

Apud Typ. de Pedregal et C.

Parvis quoque rebus magna juvari.

HOR. EPIST. LIB. II. EPIST. I. AD AUG.

Cujusdam Regis Judà elogium in sacris litteris inter alia legitur, quod *aperuit valvas Domus Domini, et instauravit eas.* Et de CHRISTINA amabili Regina nostra dicere hodie possumus, quod *aperuit valvas domus sapientiæ, et instauravit eas.* Ita sane est, et quanto cum gaudio id profero, et ipsimet auribus arripitis verba mea! Ita sane est, dignissime Rector, sapientissimi utriusque facultatis DD. et MM. ingeniosi adolescentes, reliquique undequaque adstantes. Decretum quod modo audistis Regina CHRISTINÆ Manu signatum nos in hac die studiorum publicorum installationi destinata iterum post biennem suspensionem convenire facit. Lætus et creber cymbalorum pulsus, gaudium omnium animis et

cordibus exundans, lætitia vestrum omnium vultibus inspersa, Auditorum frequentia et concursus: omnia isthæc nostræ gratitudinis signa sunt indubitata. Quid? Quod ipsi parietes hujus Licæi sordibus antea, miserando que luctu squalentes gratias, ut ita dicam, agere gestiunt. Solum desiderabatur orator, qui oratione culta politaque hujusce diei lætitiæ posset concinere, qui que auditorum, studiosorumque juvenum animos accenderet ad incumbendum totis viribus studio, et virtuti, ad mores informandos, ut ita votis Reginæ respondeant, quæ non aliò collimant, quam ut virtus quæ sapientiæ comes indivisa esse debet, juvenum pectoribus alte insideat, ut ita ex his Licæis sapientes viri prodeant, quorum ope, consilio et ductu Regnum consistere et florere valeat.

Sed quoniam loqui et orationem texere opus est, ad virtutem, ad scientiam vos adhortari quoquomodo satagam, quantum mihi fas sit. Novi equidem quod post tot, tamque energicas, tam commendatione pretioque dignas ad sapientiam adhortatio-

nes, sapientiæque ipsius præclarâ encomia et perfecta ingenio, et industria elaborata, quæ rerto elapsis annis in lucem prodierunt, difficillimum est, saltem pro mei ingenii viribus, quidquam novi disserere, quod vestros animos ad audiendum paratos explere possit, et cum jucunditate vestram attentionem suspendere. Haud me latet inexhaustibilem esse sapientiæ thesaurum, illiusque laudes nunquam finem habere posse: probeque scio dictum vel effatum illud: *ardui conatus non esse Apollinem laudare, in quo tanta sint laudum argumenta*: de literis potius, et de sapientiâ dici oportere. Tam enim sublimis est, tam longe lateque diffusa harum claritudo, ut quæ omnium ferè literatorum ingenia exercuerit, fatigaverit eloquentiam, pluribus adhuc illibatis possit deinde et novitate voluntatem allicere, et magnificentia admirationem explere.

Veruntamen vires meas considerans, non abs re, quin potius jure ac merito vereor vel sæpius dicta repetere, vel *magna modis tenuare parvis*, ut cum Horatio loquar

difficile est enim proprie comunia dicere. Mecum itaque ipse recogitans qua via me expedire possim in præsentis discrimine, non tam sapientiæ laudes in medium proferre, quam media ad sapientiam adipiscendam experimento probata indigitare impræsentiarum statui. Humilis profecto, demissaque erit oratio, at fortasse non ideo minus utilis: *parvis enim rebus magna sæpe juvantur*. Amorque, et studium quo sapientiæ incumbitis, quique vos scientiarum aulas per biennium obseratas, hodieque Regina CHRISTINÆ MANU reclusas iterum repetere cogit, haud iniquis auribus audire faciet, quæ mihi serio cogitanti, cunctisque qui juventutem erudiunt, media ad scientias acquirendas oportuniore visa sunt.

Itaque, si quæ placitura dixerò, potius erit effectus amoris erga sapientiam quem in vobis vigere maxime sentio, quam eloquentiæ qua me destitutum agnosco. Id possum polliceri, nimia prolixitate nemini me fore fatidio, memor illius Cleomenis qui ad Samiorum Legatos prolixo sermone usos spartano supercilio respondit, *neque priora*

neque media meminisse, extrema non probare. Digna merces orationis importune profluentis ad suum dedecus, et ad audientium offensionem calamum mentemque laxantis!

Iam, quod ad rem attinet, quoniam vultu, oculis, nutibus sapientiæ desiderio flagrare patet facitis, viamque ad illam adipiscendam monstrari maximopere desideratis: Hic amor est, Auditores benévoli, hic, inquam, amor primum est quod cordibus vestris ingerere oporteret, ni jam illo ardentem cererem. Si enim sine studio et ardore quodam amoris in vita nihil quidquam fit egregium, quis nisi scientiarum amore incensus sit, utiles in illis progressus potest efficere? Vos itaque scientiarum amore flagrare indubitatum est. Attamen, ut Imperatores, ajebat Cicero, ut Imperatores instructa acie, solent, quamquam paratissimos milites ad præliandum videant, eos tamen cohortari, ita juvenes ardentem et crecti ad laudem ad literas sunt adhortandi. Et verò quis sapientiam non diligat quæ pretiosior est cunctis opibus, et cujus comparatione omne aurum arena est exigua, et tanquam

lutum argentum aestimari debet? Hac una tantum homini homo præstat quantum ferre homines belluas antecellunt. Nihil est, ait Cicero, nihil est non dicam in homine sed in omni Cælo et terra ratione divinius. Quanti itaque censendum erit rationem excollere, quantumque conari debent adulescentes ut illam perficiant! Hæc etenim ætas, optimi auditores, hæc ætas significat ostenditque fructus futuros, reliqua tempora demetendis fructibus, aut percipiendis accomodata sunt. Et ut ait sacra scriptura quæ in juventute non congregaverimus quomodo in senectute inveniemus?

Vulgatissimum est propectæ ætatis homines de tempore in juventute frustra et inutiliter amisso dolere, multasque desiderare cognitiones quas in primævis studiis facili negotio acquirere potuissent: in mediumque proferam libenter ad vestram instructionem, meæque propositionis assertionem, quod quidam Poeta Hispanus cum sapientia colloquens ajebat hac brevi lyrica compositione: =

9
 ¡ Pluguiera á Dios que en tí Sabiduría
 Guia del alma y celestial lumbrera,
 Huviera yo empleado el largo día,
 La fría noche, el tiempo que perdiera!
 Tuviera con tú dulce compañía
 Alegria en lo 'adverso y paz entera:
 Viera lo que no ví cuando creía
 Que veía lo que ver jamas quisiera.
 Vencido de ignorancia pobre y ciego
 Entrégo á tí el ingenio envejecido
 Despedido del ócio y vano juego:
 Ruégote le recibas, que aunque ha sido
 Perdido por su gran desasosiego
 Sosiego ha de encontrar á tí rendido.

Vulgatissimum, inquam, est multas in propecta ætate cognitiones desiderare quibus si essent instructi et ornati, solatium juvamenque in senectute invenirent. Quæ enim laboriosa sunt juventutis studia, hæc sunt jucunda senectuti otia: hæc res jucundas ornant, adversis præfugium atque solatium præstant: En ego, cum Patria caream, ajebat Ovidius Filiam suam alloquens,

En ego cum Patria caream, vobisque domoque
 Raptaque sine adimi quæ potuere mihi
 Ingenio tamen ipse meo comitorque fruorque
 Caesar sine hoc potuit juris habere nihil

Et ut à profanis ad sacra vertamur
 Ecclesiasticum audite qui ait: *fili, à juven-
 tute excipe doctrinam, et usque ad canos in-
 venies sapientiam.*

Itaque, ut cum Scriptura loquar, quod
 mei muneris atque professionis proprium ma-
 gis est, sicut à primis annis virtuti incum-
 bere oportet, et memorari Conditoris nos-
 tri in diebus juventutis, et antequam ve-
 niant anni de quibus dicamus: *non mihi pla-
 cent*, ita et optimis literis vacare, et opti-
 mas cognitiones acquirere debemus, dum
 ad laborem apti invenimur. Expectabimus
 ne ad necessarias cognitiones scientiasque
 acquirendas ætatem illam, in qua tenebres-
 cat sol, et lumen, et luna, et stellæ,
 et revertantur nubes post pluviam: quan-
 do commovebuntur custodes domus, et
 nutabunt viri fortissimi, et otiosæ erunt
 molentes in minuto numero, et tenebres-

cent videntes per foramina, et claudent os-
 tia in platea in humilitate vocis molentis: et
 consurgent ad vocem volucris, et absurdes-
 cent filia carminis, reliquaque contingent
 quibus graphice senium describit et ob oculos
 exhibet per Ecclesiastem Divinus Spiritus?

Adde quod sapientiæ studium et amor
 nos à noxiis voluptatibus retrahit, mores-
 que juvenum, quod mæxime optandum est,
 mire componit et corrigit, ita ut dicere pos-
 simus quod Horatius agebat de his qui rei
 rusticæ dant operam.

Quis non malarum quas amor curas habet
 Hæc inter obliviscitur?

Excitat hæc teneras in quæque illustria mentes
 Sapientia nempe.

Excitat hæc teneras in quæque illustria mentes
 Virtutemque animos excoluisse facit.

Datque bonos mores, studioque incendit honesti
 Evitare hominem lubrica quæque docet.

Ingenium ingenuas facit ut rapiatur ad artes,
 Ut que homini exculto pectore præstet homo:

Hac duce Pierii modulantur carmina vates

Et forma, et mores et bona fama manet.
 Econtra vero, non

Infundis animum studis et rebus honestis
Invidia vel amore vigil torquebere.

Supposito hoc amore sapientiæ facili negotio illam assequemini. Facile enim videtur ab his qui diligunt illam et invenitur ab his qui quæerunt illam : præoccupat qui se concupiscunt ut illis se prior ostendat. Hic amor à noxiis voluptatibus et curis vos separans idoneos vos efficiet ad illam non modo amplexandam, sed totis viribus hauriendam. Ad sapientiam igitur adspirate, juvenes clarissimi; nunc sese offert ad spectu pulcherrima, aditu facilis, atque diligentibus candidatis jucunda. Ianuas aperit hodie penetralium ut vos ad ingressum alliciat. Nunc, nunc ergo adhibete puro pectore verba : nunc vos melioribus offerite ! Quo semel fuerit imbuta recens servabit odorem testa diu. Arripite scientiarum viam. Dimidium facti qui cæpit habet, Sapere aude, incipe.

Haud me latet labores et difficultatem experturos. Quod præclarum idem arduum, sapientiaque sibi semper illud Antiquitatis oraculum vindicavit: *per aspera ad Astra.*

Sed difficultas hæc adhibita diligentia vel minuetur vel penitus evanescet. Quis autem diligentiam non adhibeat juxta rei magnitudinem quam consequi conatur ? Diligentia in omnibus rebus plurimum valet : hæc præcipue colenda est vobis : hæc semper adhibenda : hæc nihil est quod non assequatur, qua una virtute omnes reliquæ virtutes assequentur. Tenuitatem vero ingenii prætere nimime licet, ut ab hac quam vobis commendo diligentia abstineatis. Fere enim non alio ingenia differunt, optimi adolescentes, quam quod alii desidiæ et ignaviæ indulgent et herbam otio porrigunt; alii vero *assiduitate constanti et constantia assidua* scientiis incumbunt, et de quibus dici potest: *possunt quia posse videntur.*

Diligentiam sequetur attentio, sine qua nec vigorem neque exactitudinem ratio valet acquirere. Quodcumque investigationis objectum attentionis auxilio ad propria elementa reduci debet, et postea cum illis et ex illis iterum componi; in qua duplici operatione totum secretum humani spiritus situm est, ut per singula scientiarum objecta

discurrenti facile patet. Sæpe dictum est, et experientia compertum nihil nos revera scire, nihil clare dignoscere, nisi quod unusquisque per seipsum comperit et propriis viribus invenit. Ni ita fiat, ideæ quas acquirimus in nobis quidem invenientur, sed re ipsa nostræ non erunt, et erunt potius velut plantæ extraneæ quæ radices nequam figent, tandemque siccabuntur et evanescent.

Bona item sociorum et amicorum electio quantum ad scientiarum acquisitionem conferat, vix credi valet. Cum hominibus acri iudicio et selecta eruditione præditis conversari multo magis ad scientias quam librorum confert privata lectio. Concertatio quoque quæ sæpe cum illis instituitur profundas radices agere cognitiones facit, et sicuti ex conflictu calybis cum silice scintillas erumpere cernimus, ita lux veritatis ex colloquio cum sapientibus provenit. Quoties quod non nisi cum formidine asserebamus, firmissime et certissime postea tenemus, videntes rationes nostras aliorum rationibus congruere? Quoties clara lux

vel ex uno verbo proveniens tenebras nostras dispellit? Quoties obstacula, quæ nobis objiciebantur, nostrosque progressus impediabant, sociorum ductu et exemplo evanescent! Quoniam itaque familiaritas cum aliquibus ineunda est, eos seligamus ex quorum consortio et colloquio vires nostri ingenii augeantur, et si illos invenerimus thesaurum nos invenisse existimemus.

Libros etiam optimos evolbere quantum intersit supervacaneum est ostendere. Circa cunctas scientias quam plurimi prostant libri, ut nunc dicere possimus potiùs jure quod sua ætate Quintillianus agebat: nempe, quod tot nos præceptoribus, tot exemplis instruxit antiquitas, ut possit videri nulla forte nascendi ætas felicior quam nostra, cui docendæ priores elaboraverunt. Attamen *multas inter opes inopes* nos esse invenimur, eo quod vel tanta librorum copia nostram desidiam foveat, vel ex illis seligere nescimus qui ad nostram instructionem efficacius conferant. Nobis itaque instar axiomatis sit in hac re monitum illud Senecæ: *non refert quam multos, sed quam bonos libros*

habeas : lectio certa prodest, vana delectat.
 Fortuita enim et varia lectio, ajebat quidam antiquus Author, fortuita et varia lectio et quasi casu reperta non œdificat sed reddi-
 dit animum instabilem, et leviter admissa levius recedit à memoria. Paucos itaque, eosque molioris notæ libros pro qualibet scientia seligere oportet, eosque non multos sed multum legere : id est, neque inter-
 rupte, neque animo alienis curis distracto, sed multa attentione diurna nocturna que manu versare. Quantus ex bonorum libro-
 rum lectione assidua fructus proveniet ! Thucidides ex Herodoti iterata sæpius lec-
 tione, eximius Historiographus evasit. Cum doctorum libros studiosius legimus, sen-
 timus, ait Cicero, orationem nostram can-
 tu quasi colorari : eodem etiam pacto ratio-
 nes et argumenta Authorum et librorum quos
 evolvimus nostri juris quodammodo facimus.

Et cum memoria labilis sit, idque so-
 lummodo sciamus quod memoria retince-
 mus, hinc ad memoriæ auxilium scripturam
 succedere oportet, qua notatu digniora in
 adyersaria referantur, ut cum opus fuerit

præsto nobis sint. Igitur quæ meliora ex
 libris, optimi adolescentes, veluti apes in-
 dustriosæ delibatis, ad certos titulos redi-
 gite, loca Authorum breviter indicando,
 ut cum opportunum fuerit, ea invenire
 valeatis. Notari etiam oportet, quod scrip-
 tura medium est efficacius ad ideas cla-
 ras distinctasque efformandas. Quoties no-
 bis aliquid scire videmur, quod si scribere,
 et scripto consignare volumus ancipites
 hæremus, iterumque ad trutinam objectum
 illud revocare cogimur ! Itaque, quod Ci-
 cero de stylo ajebat, nempe quod est op-
 timus dicendi efector atque magister, id
 in quacumque scientia veritatem obtinet :
 adeo ut nos aliquid scire credendum non
 sit, nisi quod scripto tradere possumus.

Iam vero, jactantia et arrogantia quo
 studio vitanda sit, non est cur dicamus :
 idque sibi quemquam persuasum esse
 oportet, eo magis in scientiis se profectur-
 rum, quo major fuerit ejus modestia, et
 deferentia erga eos qui in scientiis præce-
 llentes habentur. Omnem præventionem
 et præoccupationem abjici oportere, ut veri-

tas inveniat, notissimum est. Tunc non nostras præjudicatas opiniones Authoribus quos legimus attribuemus sed potius ab eis hauriemus. Quod recte explicat D. Hilarius his verbis : »optimus lector est qui dictorum intelligentiam expectet ex dictis , »potius quam imponat , et retulerit magis »quam attulerit , neque cogat id videri »dictis contineri quod ante lectionem »præsumserit intelligendum» quod præcipue locum obtinet ubi de rebus Divinis agitur , in quibus , ut ipse ibidem ait : »meminisse oportet terrenarum mentium »infirmas atque imbecillas opiniones esse »abjiciendas , et omnes imperfectæ sententiæ angustias religiosa discendi expectatione laxandas.» Itaque nemo plus æquo sibi fidat : quod non solum juvenibus , sed omnibus scientiarum assclis numquam satis inculcari valet. In quot enim errores , in quot absurda sapientes nimium sibi fidentes prolapsos esse vidimus præsertim novissimis temporibus , quæ *animus meminisse horret*. Arrogantiam et superviam sapientiam detestari ex Scripturis comper-

tum habemus , cum è contra , in modestis et humile de seipsis sententibus propriam sedem constituat. Seipsum ergo quodammodo nescire scientiarum amatorem oportet : id accidit in animis quod in oculo , qui se non videns omnia videt : sic animus se non videns omnia cernit. Verbo dicam : scire cupiamus vel ut alios ædificemus , vel ut ipsi ædificemur , qui unice in abusione scientiæ non inveniuntur.

Sobrietatem etiam in cognitionibus quantum curare debemus ! quæ pari prope gradu cum usu moderato cibi et potus incidunt. Ecquid inserviet crasitudo nimia , quæ corpus retardat et impedit et agravat , et quæ sæpe morborum germen secum affert ? Sicut alimentorum copia stomachum onerantium ad nutritioem non confert quinpotius digestionem impedit , eo fere pacto in scientiis contingere videmus. Multi præterea copiam et ubertatem cognitionum anhelantes , in soliditate amitunt quod in superficie lucrantur. Adeo certum est quod.

Nos fallit vitium specie virtutis et umbra.

Moderamini igitur , studiosi adoles-

centes, moderamini sapienter desideria vestra, per ordinem quæ sunt legenda discentes, imitantes scilicet eos qui corpoream habere desiderant sospitatem.

Haud me latet Quintiliani sententiam esse plura uno tempore juvenes edoceri posse. Verum hoc nunquam satis monendum iudico: quæ necessaria sunt priorem locum tenere debere; quæ autem subsidiaria, et præcipue quæ non nisi ad ornatum conferunt, horis, ut vulgo dicitur, otiosis et non nisi recreandi animi causa, persequenda. Vitium in scientis æstimabat Cicero, quod quidam nimis magnam studium multamque operam in res obscuras atque difficiles conferunt, easdemque non necessarias.

A nimio etiam discendi ardore abstinendum vobis est. *Lente potius festinare debent* scientiarum amantes, neque ideo minor erit eorum profectus. Nam ut itinerantes, qui nunquam commorantur, neque à via deflectunt, licet non multum properent ad metam citius pertingunt, quam qui initio cursum accelerant et ideo brevi defatigantur quiescereque congruntur, ita fere

contingit in scientiarum curriculo, recteque in hac re dicere possumus quod Horatius agebat 3. *Carm. ode 4* quod

Vis consilii expers mole ruit sua;
Vim temperatam Dii quoque provehunt
In majus.

En, auditores benevoli, quæ vos monitos volui, ne in incertam curratis, et ne frustranci aut forte noxii vestri labores conatusque reddantur. Diligite sapientiam. Illam præ omnibus sectamini. Hic amor imprimis vobis cordi esse debet. Amor hic diligentiam pariet; diligentiam attentio comitabitur, quæ in proborum colloquio, et in bonorum librorum lectione miros fructus efficiet. Fructus vero studiorum vestrorum scripto consignare vobis pergratum sit, ut brevi obtutu labores emensos videre possitis. Animi vero elationem et præfidentiam, curiositatem nimiam, immoderatum discendi ardorem ut scopulos ex syrtis vitate, quæ in scientiarum pelago, ut ita dicam, naufragium vobis inmixere faciant, vosque

in profundum demergere.

His artibus, monitis et consiliis instructi, quæ melius Magistri vestri vobis suggerent, quam quod ego brevi et impolita oratione facere possim: his inquam monitis et consiliis instructi, scientias, quibus incumbitis, facili negotio assequemini, genuinaque sapientia donati apparebitis, quæ vos et præclaros Cives et Patriæ utiles, Regnique atque Religionis columnen et propugnacula efficiet. Quis enim ignorat sapientiam uniuscujusque Imperii firmamentum esse? Nihil certe ad firmanda Regna, et illorum vires, et potentiam augendam ita valet ut sapientia: multitudo sapientum sanitas est orbis terrarum.

Et ne per singula Regna et Imperia evagemur quæ sapientia crexit et neglecta sapientia extincta sunt: ut Romanorum potentiam omittamus quæ cum sapientia ultra modum excrevit et cum sapientiæ oblivione pariter dominationem amisit, quid nostram Hispaniam à telis hostium protexit? A belli periculis quis defendit? E læthi faucibus jam pene huastam quid toties

eripuit, nisi illa quæ suis semper invigilat militatque alumnis Philosophia? Mitto celebres partas victorias, quibus Agarenorum potentia toties confracta est, quibusque tandem tota Hispania in unam indivisamque Nationem evasit. Mitto celeberrimam Americæ expeditionem et acquisitionem non minus Philosophiæ et Sapientiæ Coloni quam ejus fortitudini et magnanimitati debitam (Atque ó utinam sapientia quæ *plus ultra* Hispanum nomen ad remotam illam continentem regionem volare fecit, colonias illas tandem Metropoli et Religioni postliminio restituat). Mitto tota alia exercituum Hispanorum præclara gesta, quæ Hispanorum gloriam ad Ethera evexerunt, ut totam mentis aciem ad tempora quæ attigimus convertamus. Quid nisi sapientia ejusque maturiora consilia dilectissimum Regem FERDINANDUM bis votis nostris restituit? Quid labascentem Religionem erexit? Errores undique grassantes compressit, profligavit? Jura veritatis asseruit? Veram, germanamque Politici Regiminis notionem firmavit, nisi sapientia,

quæ tot doctissimorum virorum pectoribus insidebat, cujusque tam præclara monumenta in *Collectione Ecclesiastica* asservantur?

His rationibus ductus Piissimus noster Rex, quem Deus Opt. Maximus diu incolumem servet, ejusque nomine dilectissima Sponsa Sapientiam in Regno sibi commissiofigere et florere cupiens, Sapientiamque votis benigne annuens, *Regia, ut jam disci, manu* valvas hodie Domus Sapientiæ aperit, et Licæa publica iterum patere facit. Nunc vero, in quæ gratitudinis signa erumpere par non erit, dum videmus litteras, quasi gravi et læthali somno opressas, iterum reviviscere, pristinumque splendorem induere: atque eo ipso tempore, quo de Dilectissimi Regis sospitate, et à periculoso morbo restitutione lætum nuncium suscepimus?

Oh! Utinam præclarissimi Juvenes (et hoc sit potissimum gratitudinis signum, quod à vobis expectat amplissimus hic Senatus, et quod ut effectum sortiatur pro viribus quisque curabit) Oh! Utinam irriti

posthac timores reddantur, qui luctuosæ studiorum publicorum suspensioni occasione forte ministrarunt! Nostrum sit impostertum certiores omnes facere, nihil periculi ex studiosorum juvenum frequentia, societate et multitudine metuendum fore: nihil nobis tam cordi esse quam Regni tranquillitatem et pacem, qua unice literæ foventur et aluntur: Nostrum sit Regis dilectissimi Reginæque incolumitatem exposcere, ipsisque geminatam Regiam Sobolem apprecari, quæ ipsorum gaudium et coronam efficiat. Ita sane futurum confidimus: atque hæc sunt omnium adstantium vota: ut Regina sit in Aula Regis tanquam Rachel et Lia quæ ædificaverunt domum Israel: ut FERDINANDI Uxor sit vitis abundans in domo ejus, et Filii sicut novellæ olivarum in circuitu mensæ ejus, sic enim benedicetur homo, qui timet Dominum.

DIXI.

